

Till
Söderenergi AB
Samråd bio-CCS Söderenergi
Att: Anna Gustafsson
Box 7074
152 27 Södertälje
E-post: anna.gustafsson@soderenergi.se

YTTRANDE

Samråd om bio-CCS-anläggning för Igelsta kraftvärmeverk i enlighet med 6 kapitlet miljöbalken

Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn ber härmed att få lämna följande synpunkter på Söderenergis planerade ansökan om tillstånd för en bio-CCS-anläggning i Igelsta.

Inledning

Idag är alla överens om att den snabba globala uppvärmningen är orsakad av människans användning av fossila bränslen, för transporter, byggnaders uppvärmning med mera. I en ideal värld skulle därför användningen av dessa fasas ut snabbast möjligt, kosta vad det kosta vill, hellre än att drabbas av de katastrofala följderna som en fortsatt användning av dessa bränslen förutsås åstadkomma. Men så ser ju världen inte ut. Istället består den av nationer, sammanslutningar, företag, individer ..., var och en med sina bevakelsegrunder.

Det finns enormt många till synes "långt hängande frukter" vad gäller att minska koldioxidutsläppen. Allt från energisparande åtgärder av fastigheter till radikalt höjda priser på (eller förbud mot!) fossila bränslen. Och omedelbara satsningar på kraftslag som gör nytta i närtid, som el från vind och sol. Med mera. Men många av dessa är i realiteten inte särskilt "långt hängande" eftersom de förutsätter radikala, "obekväma", politiska beslut.

Därför får vi finna oss i en "anarkistisk" utveckling, som innebär att välkomna satsningar av olika slag, vilka de än är. De må innebära allt från hushållning av energi till klimatsmarta metoder för att generera tillskott av nyttig energi; förutsatt att de är ekonomiskt och politiskt möjliga att få till stånd. Här kan satsningar på CCS-anläggningar vara aktuella.

Samtidigt varnar Naturskyddsföreningen nationellt för att CCS kan fördröja en nödvändig omställning. CCS kan helt enkelt bli en ursäkt för att fortsätta använda fossila bränslen. För industriella processer som orsakar koldioxidutsläpp, som cement- eller stålindustrin, kan CCS vara en övergångslösning. Men det är viktigast att satsa på ny koldioxidfri teknik direkt. När det gäller CCS för biobränslen är Naturskyddsföreningen positiv till forskning och utveckling, men den får inte leda till konflikt med andra hållbarhets- och miljömål och hota matproduktion och biologisk mångfald!

Med detta sagt övergår vi nu till att ge synpunkter på förslaget till den nu aktuella satsningen.

Lokalisering

Varhelst det föreslås, eller kan komma att föreslås, CCS-anläggningar finns det invändningar. Det kan röra miljö, natur, kulturmiljö, risker, energikrävande transporter ... Här uppfattar vi att en lokalisering som den föreslagna, intill och samverkande med en redan befintlig, stor och energikrävande anläggning, som dessutom genererar mycket stora utsläpp av CO₂ till den omgivande miljön, är så "idealisk" som den kan bli, jämfört med andra tänkbara ställen. Fakta om Igelstaverket, dess belägenhet, produktion etc behöver inte redogöras för här; tillräcklig fakta finns i samrådsunderlaget och däri refererade källor samt på andra ställen.

Kort sagt så instämmer vi helt i följande som sägs i samrådsunderlaget: *"En anläggning för avskiljning av koldioxid bör vara placerad i närheten av den verksamhet där rökgaserna uppkommer, och lagertankar för avskild, förvätskad koldioxid bör i möjligaste mån placeras i närheten av en hamn för att möjliggöra transport med fartyg som är särskilt byggda för att frakta koldioxid. För Söderenergi finns det två anläggningar som har dessa förutsättningar, Fittjaverket och Igelstaverket. Slutsatser från de förstudier som Söderenergi har genomfört visar att kraftvärmeverket IKV är bäst lämpat för uppförande av en bio-CCS-anläggning (Söderenergi 2022). Detta för att kraftvärmeverket är en så kallad baslastanläggning i fjärrvärmenätet, med kontinuerlig drift och produktion baserad på biobränslen, samt med en egen Östersjöhamn. Sammantaget innebär detta att lokaliseringen bedöms vara mycket lämplig för att uppföra en anläggning för att avskilja och transportera ut koldioxid."*

Kylvatten. muddermassor

Vad gäller användning av vatten och utsläpp till recipienten så finner vi inget att invända mot intaget av kylvatten eller utsläppet. Det kontinuerliga vattenflödet från norr till söder (i själva kanaldelen så stort flöde som upp till 0.75 knop enligt vad vi erfarit) bör minimera risker för växt- och djurliv. I vilken mån det kommer att påverka isläggnen av Hallsfjärden är dock oklart; dess effekter bör granskas. Dock är ju kylvattenvolymen villkorad i dom.

Beträffande kylvatten så finner vi inte att behovet av detta är tillräckligt väl beskrivet, inte heller hur det kan nyttiggöras. Det nämns förvisso att *"Utredning kommer att utföras avseende hur kylvattnet för den tillkommande enhetens kylbehov kan användas mest effektivt"* men vi tycker att de lösningar som säkert redan diskuterats borde redovisats här, om än i korthet. För övrigt borde det väl vara möjligt att m h j a värmepumpar, eller på annat sätt, tillvarata en del av energin i det uppvärmda vattnet innan det släpps ut söder om kajen?

Vad gäller dumpning av muddermassor så har ju sådant skett tidigare i Hallsfjärden, däremot oss veterligt inte i Igelstaviken. Vad innebär det för växt- och djurliv? Angående muddring så nämner underlaget att 23 000 m³ *"måste skickas till extern mottagare"*. Tänkbar mottagare bör anges! Hur ska det skickas? Fartyg? Vägfordon? Tänkbar mottagare bör anges!

Beträffande metodik för koldioxidavskiljning har vi inga synpunkter utan ser fram emot utförlig redovisning i den MKB som utlovas.

Påverkan på närmiljö

Vi är något bekymrade över den förlust av barrskog som CCS-anläggningen kommer att innebära., speciellt avseende spridningssamverkan. Vi emotser att en kommande MKB studerar detta närmare för att klargöra om påverkan är acceptabel relativt de fördelar som lokaliseringen just här ger, jämfört med eventuella andra ställen. Ett upphävt strandskydd anser vi är godtagbart, i synnerhet som denna strand i mycket liten utsträckning är "användbar" för allmänheten.

Vad gäller påverkan på kulturmiljön så emotser vi även här en utredning i samband med MKB. Vad gäller möjligheten att passera förbi anläggningen med cykel och till fots vill vi dock redan här invända

mot det som antyds, nämligen att detta kan komma att förbjudas. Hur är det tänkt att ersättas. Och vilka tankar finns för fordonstrafiken?

Som framgår är vi alltså i princip positiva till den föreslagna lokaliseringen intill det nuvarande Igelstaverket. Vi efterlyser dock en nationell syn på detta; med en så stor infrastrukturell satsning som påverkar inte bara Södertälje och närliggande kommuner utan även den nationella säkerheten – ur synpunkten livsmedels-, energi- och annan -försörjning i händelse av kris, liksom och försvarssynpunkt. Helt enkelt en riskbedömning!

En annan sida av ”risker” är risken för olyckor. En CCS-anläggning i kombination med det befintliga kraftverket kommer, förutom att i sig vara sårbart, att innebära risker av olika slag för de näraliggande bostäderna i Igelsta Strand (bara 1 km bort), för de planerade 1500 bostäderna på Södra-sidan (lika nära) och för hamnen (Södertälje Syd). En större olycka har helt klart nationella återverkningar.

Transporter och lagring

Vi är starkt kritiska mot att följdverksamheterna transporter och geologisk lagring inte ingår i tillståndsansökan, liksom att lagringen bara ska beskrivas kortfattat i MKB:n. Vi menar att lagringen inte kan isoleras från helheten – med vilket vi avser ett nationellt synsätt. På ett av samrådsmötena anfördes att det inte finns något lämpligt ställe för lagring i Sverige; det har i alla fall inte utretts. Med tanke på nationell säkerhet anser vi det inte acceptabelt att helt förlita sig på lagring i utlandet, det må vara i norska eller brittiska berggrum. Innan beslut fattas om lagringen bör enligt vår mening vara utrett var (om ...) det finns tillräcklig lagringskapacitet för åtminstone viss tids lagring inom Sveriges gränser.

Kostnader

Ovan nämndes oklarheter beträffande lagringens lokalisering. Denna kommer såklart att påverka transportkostnaderna rejält. Hur stora dessa är relativt helheten går dock inte att veta förrän totalkostnaden för hela anläggningen och dess drift angetts.

Allmänt sett så saknar samrådsunderlaget uppgifter om kostnader. Det gäller allt från projektering och byggande till drift och lagring (inkl allt från transporter – kanske behövs nya fartyg utvecklas och byggas? - och själva processen att lagra till drift och eventuell hyra av lagerutrymme). Vi förstår att det är mycket som är oklart och osäkert, men vi menar att indikationer bör ges om så mycket som möjligt, inklusive uppgifter om bedömningarna osäkerhet. Även de tankar om finansiering som finns borde redovisas, om än kortfattat; på samrådsmötet nämndes bara ”statligt och privat stöd samt CCS-krediter”.

En stor fråga är också om skogen kommer att räcka till! Ett lyckat projekt kommer att få efterföljare – med konkurrens om skogsråvaran. Om det inte räcker: Vad kostar det att importera det som behövs? – om det ens finns att köpa på rimligt avstånd!

Tidsaspekten - i ljuset av Igelstaverkets kommande omgörning

I samrådsunderlaget finns följande passus: *Hela Igelstaverket står inför en stor förändring framöver då den äldre värmeanläggningen IGV (som har ett separat tillstånd) börjar nå sin tekniska livslängd. Det finns således planer på att förändra hela anläggningsparken, vilket eventuellt kan komma att inkludera uppförande av ett nytt kraftvärmeblock i samband med denna översyn avser Söderenergi att söka nytt tillstånd där all verksamhet ingår. Exakt tidpunkt för översynen är inte fastställd, men den beräknas påbörjas inom en femårsperiod.*

Mot bakgrund av detta förefaller det lite märkligt att nu ”hetsa” med ett separat CCS-projekt enligt ansökan. Sett från vår horisont känns det mest logiskt att samordna CCS-anläggningen med den kommande omgörningen.

Slutord

Det finns enormt många till synes ”långt hängande frukter” vad gäller att minska koldioxidutsläppen. Allt från energisparande åtgärder av fastigheter till radikalt höjda priser på (eller förbud mot!) fossila bränslen. Och omedelbara satsningar på kraftslag som gör nytta i närtid, som el från vind och sol. Med mera. Men många av dessa är i realiteten inte särskilt ”långt hängande” eftersom de förutsätter radikala, ”obekväma”, politiska beslut.

Därför får vi finna oss i en ”anarkistisk” utveckling, där vi får välkomna satsningar av olika slag, vilka de än är. Här kan satsningar på CCS-anläggningar vara aktuella – även om Naturskyddsföreningen nationellt varnar för att CCS kan fördröja en nödvändig omställning; en ursäkt för att fortsätta använda fossila bränslen. När det gäller CCS för biobränslen är Naturskyddsföreningen positiv till forskning och utveckling, men den får inte leda till konflikt med andra hållbarhets- och miljömål och hota matproduktion och biologisk mångfald!

Varhelst det föreslås, eller kan komma att föreslås, CCS-anläggningar finns det invändningar. Det kan röra miljö, natur, kulturmiljö, risker, energikrävande transporter ... Här uppfattar vi att en lokalisering som den föreslagna, intill och samverkande med en transportmässigt fördelaktig redan befintlig stor och energikrävande anläggning, som dessutom genererar mycket stora utsläpp av CO2 till den omgivande miljön, är så ”idealisk” som den kan bli, jämfört med andra tänkbara ställen.

Mot bakgrund av den stora förändring som Igelstaverket står inför, med en planerad omgörning av hela anläggningsparken, anser vi dock att ett separat CCS-projekt enligt ansökan bör avvakta tills det är möjligt att samordna CCS-anläggningen med den kommande omgörningen.

Södertälje den 15 december 2023

Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn

Lars Ljungdahl
Remissansvarig
0705669519, lars@photronik.se

Lars Klasén
Ordförande
073-5638001, lars.klasen@outlook.com